

Loppuraportti Berliinin opinnoista 2012/2013

Antti Kokkonen

Opiskelin talvilukukauden 2012/13 ja kesälukukauden 2013 Helsingin Sanomain toimittajastipendillä Berliinissä (Freie Universität Berlin, Internationales Journalisten-Kolleg, Europäische Journalisten-Fellowships (EJF)-ohjelma). Opinnot muodostuivat viikottaisista jour-fixe -tapaamisista, vierailuista ja omasta lopputyöstä. Ohjelmaan osallistui yhteensä 15 toimittajaa yhdeksästä eri maasta. Osallistujista eniten eli neljä tuli Venäjältä. Ohjelman kieli oli saksa. Lopputyö oli mahdollista tehdä myös englanniksi, mutta kovin suositeltavalta se ei vaikuttanut.

Journalistien -seminareissa alustuksia pitivät vierailijat Saksan yhteiskunnan asiantuntijat. Alustajat olivat osin hyvin korkeatasoisia. Teemat ulottuivat journalismista sananvapauden kautta muihin ajankohtaisiin kysymyksiin. Alustusten pohjalta käytiin pitkiä keskusteluja. Sananvapaus ja jaetun Saksan kysymykset olivat voimakkaasti esillä. Vierailijoiden joukossa oli myös toimittajia ja sen myötä journalismistakin puhuttiin.

Vierailuja tehtiin laajalla kirjolla Saksan yhteiskunnan eri instituutioihin. Ehdottomasti kiinnostavinta antia olivat vierailut saksalaisiin tiedotusvälineisiin. Ryhmämme vieraili Saksan suurimmassa lehdessä *Bild*issä, vihervasemmistolaisessa *tazissa (die tageszeitung)*, *Frankfurter Allgemeine Zeitungissa (FAZ)*, *die Neue Rhein Zeitungissa*, Funke-mediakonsernin päivälehlien yhteistoimituksessa (*Westdeutsche Allgemeine Zeitung*, *die Neue Rhein/Neue Ruhr Zeitung* und *die Westfälische Rundschau*) ja Mainzin ZDF:n (sikaläinen Yle) toimituksissa. Vierailut tarjosivat loistavan mahdollisuuden kurkata Saksan mediamaisemaan ja toimittajan työhön saksalaisessa yhteiskunnassa.

Europäische Journalisten Fellowship -ohjelma tarjosi hyvän rungon opintovuodelle. Kiinnostavien vieraiden ja vierailujen kautta pääsi kurkistamaan saksalaiseen yhteiskuntaan ja maassa käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun pintaa syvemmälle. Valitettavasti ohjelman painopisteenä ei ollut journalismin uusien tuulien haistelu. Myöskään digitaalisen median tarjoamat uudet mahdollisuudet eivät olleet painopisteenä EJF-ohjelmassa eikä Freie Universität Berlinin

opetuksessa. Tämän vuoksi EIJ-ohjelmasta ei näin ollen ollut mahdollisuutta saada kovinkaan paljon tukea ja ohjausta esimerkiksi oman lopputyön tekemiseen.

Oma lopputyöni käsitteli median murrosta. Kävin läpi sitä, miten suomalaisilla ja saksalaisilla sanomalehdillä on mennyt. Käsittelin myös vuoden aikana voimakkaasti sekä Saksassa että Suomessa esiin nousutta teemaa maksulliset verkkosisällöt. Erilaiset maksumuuriratkaisut yleistyvät molemmissa maissa. Kustantajat miettivät parhaillaan kuumeisesti erilaisia tapoja saada verkkosisältöjen myynnistä uusia tuloja, kun printtilehtien levikit pienentyvät ja mediamyynnin alamäki näyttää olevan luonteeltaan enemmän rakenteellista kuin suhdanneluonteista.

Lopputyöni empiirisessä osassa analysoin kahden saksalaisen (Berliner Morgenpost ja Berliner Zeitung) sekä kahden suomalaisen sanomalehden (Helsingin Sanomat ja Lapin Kansa) verkkotarjontaa ja seuraavan päivän painettua lehteä. Kävin analyysikehikkoni kanssa läpi yhden päivän verkon uutistarjonnan ja seuraavan päivän lehden tarjonnan. Analyysissani pyrin selvittämään lehtien journalistista iskukykyä molemmissa jakelukanavissa.

EIJ-ohjelmaan kuuluvien opintojen ohella meillä oli tarjolla mahdollisuus ottaa vapaavalintaisia kursseja Freie Universität Berlinin laajasta tarjonnasta. Saksan kielen opintojen ohella seurasin Publizistik- und Kommunikationwissenschaftin kurssitarjonnassa olevia luentoja, muun muassa Saksan mediasysteemiin johdattavaa luentosarjaa.

Berliini on fantastisen mielenkiintoinen kaupunki. Se antaa loputtomasti virikkeitä ajattelulle. Opintovuoden ehkä jopa tärkein anti oli juuri Berliini: sykkivä, historiaa huokuva, vireä, monikulttuurinen, suvaitsevainen, kotoisa ja vihreä metropoli.

Berliini on Saksan pääkaupunkina selkeästi maan tärkein kaupunki. Valtakunnanpolitiikka tehdään siellä. Saksa on kuitenkin liittovaltio. Osavaltioilla on merkittävästi omaa päätöksentekovaltaa. Ohjelmaamme kuului viikon ekskursion. Kävimme Essenissä, Mainzissa, Frankfurt am Mainissa ja Dresdenissä. Tutustuminen Saksan moniin kasvoihin oli antoisaa. Eksursiolla oli mahdollisuus tutustua paremmin myös muihin EIJ-ohjelmaan osallistuviin.

Kokonaisuutena stipendiaattivuosi Berliinissä oli loistava mahdollisuus saada uutta oppia ja perspektiiviä Suomen asioihin sekä vetää henkeä hektisestä journalistisesta työstä. Suosittelen lämpimästi kaikille, joilla on uteliaisuutta ja hieman pohjaa saksan kielessä.